

Nieuws of niet?

Een van de onderwerpen die het nieuws van het afgelopen jaar 2017 heeft beheerst, was het nieuws zelf. Het lijkt alsof met de nieuwe president in het Witte Huis een wind, misschien zelfs een orkaan, van "fake news" oftewel nepnieuws zich over de wereld verspreid. Onderzoek laat zien dat Nederlanders zich zorgen maken over dit nepnieuws. De verspreiding van desinformatie en de maatschappelijke discussie hierover leidt bij velen tot verwarring. Wat waar is en wat niet zegt 1 op de 3 Nederlanders tegenwoordig vaak niet meer te weten. Dit fenomeen komt meer voor onder laagopgeleiden dan onder hoogopgeleiden en ook meer bij ouderen.

Op het moment van schrijven is net bekend geworden dat Russische sporters uitgesloten zijn van deelname aan de Olympische Spelen in Zuid-Korea. Met deze uitsluiting wordt de Russische overheid gestraft voor de uitvoering van een omvangrijk dopingprogramma tijdens de Winterspelen van 4 jaar geleden in Sotsji. Russische sporters mogen op de komende Winterspelen wel uitkomen onder een neutrale vlag. Echter, deze sporters moeten aan kunnen tonen dat zij nooit op doping zijn betrappt en geen enkele controle hebben gemist. *Echt nieuws.*

In de Verenigde Staten twitterde de president meteen dat hij heel verheugd was over deze maatregel om de sport op te schonen en dat hij overwoog een dergelijke maatregel in meerdere geledingen van de samenleving door te voeren, waaronder de gezondheidszorg. Hij verwees alvast naar een snel te volgen persbericht. Hierin viel te lezen dat als onderdeel van de hervormingen in de gezondheidszorg in de Verenigde Staten alleen zorgverleners die nooit betrappt waren op fraude en in alle voorkomende gevallen hadden meegewerkt aan controles van hun boekhouding en patiëntendossiers hun vak nog mochten uitoefenen. Uiteindelijk wordt de zorg hierdoor beter en goedkoper. *Nepnieuws.*

Fraude en nieuws

Ook de Nederlandse gezondheidszorg is gebaat bij een goed functionerend systeem van financiële en zorginhoudelijke controle. Berichten over het tegendeel bereiken ons wekelijks. Zomaar een voorbeeld: op dezelfde dag dat het nieuws over de Russische sporters bekend werd, stond in de krant dat het bedrijf Casa, verantwoordelijk voor de helft van de abortuszorg in Nederland, failliet is verklaard. De reden hiervoor was de ontdekking van grootschalige fraude: medische tests werden gedeclareerd als verricht door specialisten in plaats van door de aanwezige basisartsen, abortussen werden dubbel gedeclareerd, onterechte kosten werden op rekeningen opgevoerd en eerstelijnszorg werd als specialistische zorg gedeclareerd. Verzekeraars werden voor een kleine 10 miljoen euro gedupeerd. *Echt nieuws.*

Tandartsen worden regelmatig in verband gebracht met fraude, maar harde cijfers ontbreken. Criminologe Engelman deed voor haar afstudeerscriptie kwalitatief onderzoek naar fraude onder tandartsen, met als hoofdvraag wat de normbeleving van tandartsen is ten aanzien van overbehandelen en creatief declareren. Hiertoe werden 19 tandartsen geïnterviewd die zich hiervoor hadden aangemeld. De ondervraagde tandartsen gaven aan crea-

tief te declareren, hier omschreven als het optimaliseren van zorgregistraties om een hogere omzet te genereren, maar niet voor eigen financieel gewin? Het vraagteken is van mij afkomstig. Overigens gaven zij aan te vermoeden dat anderen wel buitensporig creatief declareren. Uit de afstudeerscriptie bleek verder dat overbehandelen niet als normoverschrijdend werd gezien. Overbehandelen werd gedefinieerd als meer of duurdere zorg te leveren dan medisch noodzakelijk? Het vraagteken is van mij afkomstig. In de discussie geeft de criminologe aan dat het kwalitatieve onderzoek niet representatief is voor de hele beroepsgroep. *Echt nieuws, niet echt geruststellend.*

Ethiek

Het vermogen tot leugen en bedrog zit in de mens verborgen. Om (toekomstige) fraude in de zorg tegen te gaan, dient aan de basis te worden begonnen, in de opleiding. Ethiek moet weer een vak worden. Normbesef op maatschappelijk terrein dient verder ontwikkeld te worden. Ook kan selectie aan de poort wellicht een goede bijdrage leveren. In februari 2018 zullen zich naar verwacht ongeveer 800 potentiële studenten tandheelkunde bij ACTA hebben aangemeld. Voor het komende studiejaar worden echter slechts 144 van hen geselecteerd om daadwerkelijk aan de opleiding te beginnen. Hiertoe leveren alle kandidaten een persoonlijk dossier in waaruit onder andere de selectie zal worden gemaakt. Een bewijs van goed gedrag hoeft niet te worden meegestuurd. Misschien liggen nu juist hier kansen voor de toekomst! *Hoopvol nieuws.*

Dr. Jan H.G. Poorterman, redacteur